

Nr 184.

Av herrar **Persson** i Svensköping och **Jacobsson** i Igelsbo, angående inrättande vid lantbrukshögskolan av en institution för växtpatologi m. m.

Växtsjukdomar och skadeinsekter åsamka vårt lands jordbruk förluster på 100-tals miljoner kronor årligen. Det har t. ex. uppskattats, att under år 1927 sannolikt omkring $\frac{1}{3}$ av landets potatisskörd förstördes till följd av angrepp av bladmögel. Under vissa år har vetemyggan medfört mycket betydande skördeminskningar. Exempelen av denna art skulle kunna mångfaldigas.

Många åtgärder ha vidtagits och stora kostnader ha nedlagts på kampen mot dessa växtodlingens fiender. Det är emellertid uppenbart, att vad som hittills åtgjorts icke är på långt när tillräckligt. De mest påfallande bristerna torde för närvarande vara, dels att våra jordbrukstjänstemän få en alltför bristfällig utbildning i fytopatologi (växtsjukdomslära) — detta ord använt i dess vidaste bemärkelse — dels att antalet specialister inom detta område är alldeles för litet. Det framstår därför som ett synnerligen viktigt önskemål, att utbildningsmöjligheterna inom fytopatologien snarast och högst avsevärt förbättras.

Då lantbrukshögskolan inrättades, tillgodosåg man behovet av undervisningen i fytopatologi medelst två specialläroplaner, en i »växtsjukdomslära» — i trängre bemärkelse, d. v. s. huvudsakligen sjukdomar förorsakade av bakterier och svampar — och en i »lantbruksoologi». De båda speciallärarna, som nu upprätthålla dessa befattningar, äro bosatta på annan ort och meddela undervisning endast under en mycket kort tid, ett par tre veckor per år, då de vistas vid lantbrukshögskolan. Studenterna vid högskolan ha följaktligen ingen möjlighet att under sakkunnig ledning studera växtsjukdomar och parasiter i fält under andra tider av året. Då undervisningen sålunda endast omfattar ett litet antal timmar och är begränsad till en mycket liten del av året, är det icke att förvåna sig över, att de studenter, som utexamineras från högskolan, i regel ha bristfälliga kunskaper i fytopatologi. Redan då högskolan tillkom, var den rådande ordningen otillfredsställande, och bristerna i den nuvarande undervisningsplanen ha under de gångna åren framträtt allt klarare. Då t. ex. växtskyddsanstalten under senare år kunnat, om ock i mycket blygsam skala, utbygga sin verksamhet, har den sålunda icke kunnat för nya tjänster erhålla en fullt

kompetent personal. Det torde vara en uppgift, som främst tillkommer lantbrukshögskolan, att utbilda personal för växtskyddsarbetet. Det torde också med all rätt kunna sägas, att det är på högskolan det ankommer att till blivande jordbrukskonsulenter och övriga jordbrukstjänstemän meddela en undervisning i fytopatologi av sådan art, att de blivande lantbrukstjänstemännen äro förtrogna med åtminstone de viktigaste växtsjukdomarna och skadedjuren. Men för att detta mål skall uppnås, erfordras en fast anställd lärarpersonal med hög kompetens.

Insikten om nödvändigheten av en intensivare kamp mot kulturväxternas sjukdomar och parasiter har i alla kulturländer, där jordbruket spelar en större roll, lett till att forskningen och den högre undervisningen blivit tillgodosedda på ett helt annat sätt än här i landet. Vetenskapen och industrien ha ju också under senare år ställt en allt rikligare vapenarsenal till jordbrukets förfogande, och det är viktigt att de, som arbeta inom vårt lands växtodling, äro väl förtrogna både med parasiterna och med de medel, med vilka de kunna bekämpas.

I full insikt om nödvändigheten av att det här närmare motiverade behovet snarast möjligt blir tillgodosett, har styrelsen för lantbrukshögskolan hemställt, att en professur i växtpatologi i lönegrad A 30 skulle inrättas. Departementschefen har i fråga om detta av livsmedelskommissionen och lantbruksstyrelsen tillstyrkta förslag erinrat om, att han jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 29 november 1946 tillkallat särskilda sakkunniga att verkställa utredning och avgiva förslag rörande den framtida utvecklingen och omfattningen av högskolorna på jordbrukets och skogsbrukets område. För att icke föregripa de resultat, vartill denna utredning kan komma, har statsrådet icke ansett sig nu kunna upptaga till prövning förslaget om inrättandet av en professur i växtpatologi.

Det torde med anledning därav böra framhållas, att den av styrelsen begärda professuren är det minsta, som man överhuvud taget kan tänka sig, om vårt lands lantbrukshögskola verkligen skall kunna fylla sin uppgift såsom en även inom fytopatologien vetenskapligt arbetande institution och ha möjlighet att meddela undervisning och bedriva forskning inom detta viktiga ämne. Det finns i själva verket icke någon möjlighet för en enda person att behärska hela ämnesområdet. Så gott som överallt utomlands har man delat upp detta ämne på minst två professurer, en i den botaniska delen och en i den zoologiska. En något så när fullgod lösning av problemet måste sålunda förutsätta större personaluppsättning än den, som högskolans styrelse i sin framställning räknat med. Det kan därför icke sägas, att man föregriper utredningens resultat genom att nu inrätta en professur i fytopatologi, ty den förbättring, som detta innebär, måste mycket snart följas av en ytterligare förbättring för forskning och högre undervisning inom fytopatologien.

Lantbrukshögskolans styrelse har vidare begärt 2 000 kronor i årsanslag för ifrågavarande professur samt ersättning för två stipendierum, som provisoriskt skulle tagas i anspråk för den nya institutionen, med 1 600 kronor. Intill dess den nya professuren hinner bli tillsatt, torde emellertid så pass lång tid komma att förflyta, att medel för nu nämnda ändamål icke torde behöva anvisas på 1947/48 års stat. I likhet med erforderliga kostnader för inredning och utrustning m. m., vilka styrelsen ej medtagit i sin framställning, torde dessa anslag kunna anstå till budgetåret 1948/49.

Av nu nämnd anledning kunna de för 1947/48 begärda medlen för speciallärare anvisas oberoende av den här behandlade frågans lösning, och även efter tillkomsten av en professur i växtpatologi måste tills vidare den ena speciallärarbefattningen bibehållas.

Med stöd av vad sålunda anförts få vi härmed hemställa,

att riksdagen måtte besluta att inrätta en institution för växtpatologi vid lantbrukshögskolan samt att såsom löneförmaner för en professur i växtpatologi i lönegrad A 30 anvisa ett härför erforderligt anslag.

Stockholm den 22 januari 1947.

Nils Persson
i Svensköp.

Edvin Jacobsson
i Igelsbo.